

Millainen on seksuaalilääketieteen osaamisesi?

Sanna-Mari Manninen

lehtori, Metropolia

tohtorikoulutettava, Turun yliopisto

Turun yliopisto
University of Turku

Sidonnaisuudet

- SexMEdu-tutkimuksen tekemiseen:
- Apuraha
  - Duodecim 2018
  - Suomen Kätilöliitto 2019
- Matka-apurahoja
  - Turun yliopisto 2019

Miksi seksuaalilääketieteen osaaminen on tärkeää

- Seksuaalisuus on keskeinen osa ihmisyyttä läpi elämän (WHO 2016)
- Seksuaali- ja lisääntymisterveys vaikuttaa ihmisen terveyteen ja hyvinvointiin (Flynn et al 2016)
- Seksuaalilääketieteelliset ongelmat ovat tavallisia (Vik&Brekke 2017)

Mihin ongelmiin haetaan apua?

- Miesten yleisimmät seksuaaliongelmät
  - Erektio-ongelmät
  - Lääkitysten aiheuttamat seksuaaliongelmät
- Naisten yleisimmät seksuaaliongelmät
  - Yhdyntäkivut
  - Seksuaalinen haluttomuus

(Vik&Brekke 2017)

Mistä apua haetaan?

- **Terveyskeskuksesta** (Vik&Brekke 2017)

SexMEdu-tutkimus

- Käynnistyi vuonna 2017
- Aineistonkeruu tk-lääkärit vuonna 2018
- Aineistonkeruu opiskelijat vuonna 2018-2019
- Aineistonkeruu gynekologit vuonna 2019

Katja Kero

Päivi Polo

Kysely terveyskeskuslääkäreille

- 1000 tk-lääkärin otos Suomen Lääkäriliiton rekisteristä

- Vastausprosentti 43,5%

Taustatietoja

- Ikä 27-65v.
  - jaettiin ikäryhmiin:
    - 27-39v.
    - 40-49v.
    - 50-65v.
- Naisia 75%, miehiä 25%

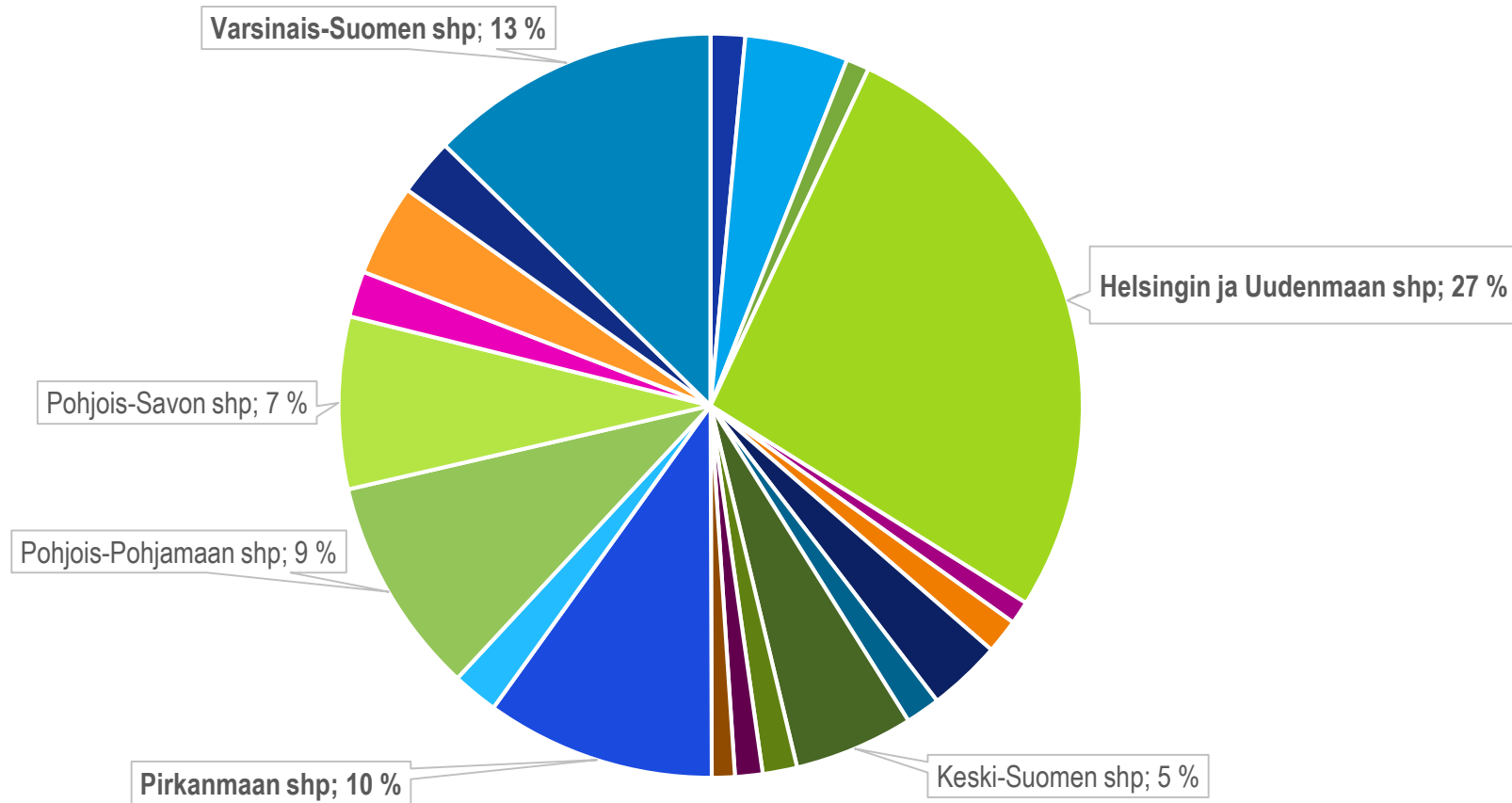

Taustatietoja

- Mistä yliopistosta valmistuneet:
  - Helsinki 18%
  - Kuopio 18%
  - Oulu 21%
  - Tampere 15%
  - Turku 19%
  - Ulkomaat 9%

Sairaanhoidopiiri, jonka alueella työskentelee

■ Etelä-Karjalan shp	■ Etelä-Pohjanmaan shp	■ Etelä-Savon shp	■ Helsingin ja Uudenmaan shp
■ Itä-Savon shp	■ Kainuun shp	■ Kanta-Hämeen shp	■ Keski-Pohjanmaan shp
■ Keski-Suomen shp	■ Kymenlaakson shp	■ Lapin shp	■ Länsi-Pohjan shp
■ Pirkanmaan shp	■ Pohjois-Karjalan shp	■ Pohjois-Pohjamaan shp	■ Pohjois-Savon shp
■ Päijät-Hämeen shp	■ Satakunnan shp	■ Vaasan shp	■ Varsinais-Suomen shp

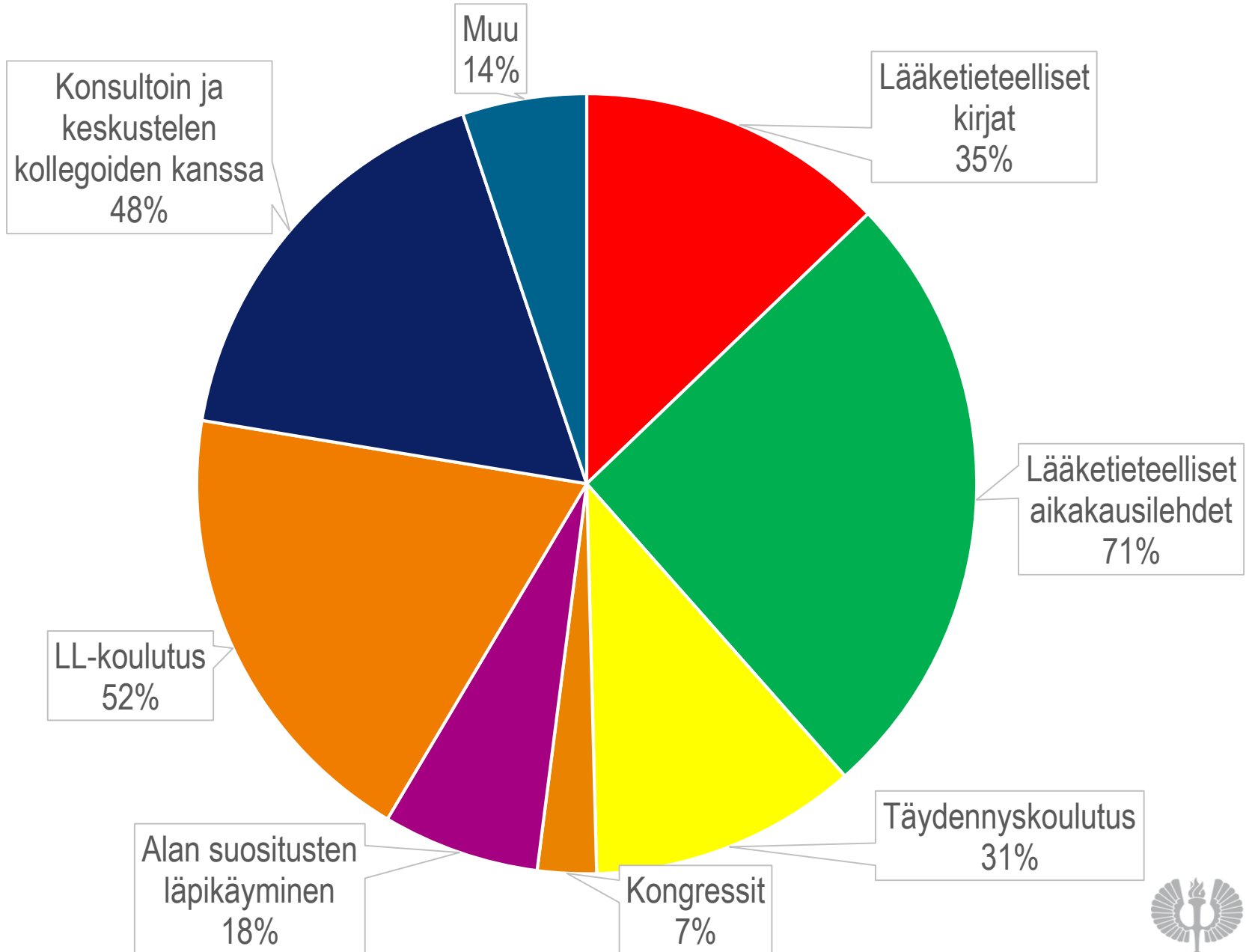

Taustatietoja

- Seksuaaliongelmaisia potilaita viikossa
  - 0 =19%
  - 1-5 =66%
  - 6 tai enemmän =15%

Seksuaalilääketieteellinen tieto- ja taitopohja saatu

Tuloksia

Turun yliopisto
University of Turku

Seksuaaliongelmien tk-lääkärin vastaanotolla

- Enemmistö vastaajista piti seksuaaliongelmien hoitoa tärkeänä, 93%
- Naisten seksuaaliongelmien diagnosointia pidettiin vaikeampana kuin miesten, 66% vs. 42%
- Yleisanamneesin ottamisen yhteydessä kysytään harvoin seksuaaliongelmia, 16%

Mikä vaikeuttaa puheeksi ottamista?

- Puheeksi ottamista vaikeuttaa (kaikki vastaajat yhdessä):
  - Vastaanottoajan lyhyys 86%
  - Koulutuksen puute 84%
  - Kokemuksen puute 82%
  - Seksuaaliongelman ei ole vastaanoton tärkein syy 80%

Seksuaaliasioista keskustelu ja niiden hoito

- Seksuaaliasioista keskustelu koettiin lähes yhtä helppona niin mies- kuin naispotilaidenkin kanssa, 71% vs. 72%
- Miespotilaiden seksuaaliongelmien hoito koettiin naispotilaita helpompana, 65% vs. 33%

Onko lääkärin sukupuolella merkitystä?

- Mieslääkäreiden oli helpompi keskustella ($p < 0,0001$) ja hoitaa miespotilaita ($p < 0,0001$)
- Naislääkäreiden oli helpompi keskustella ($p < 0,001$) naispotilaiden kanssa, naispotilaiden hoidossa ($p = 0,394$) ei lääkärin sukupuolella ollut merkitystä
- Lääkärin iällä ei ollut merkitystä potilaiden seksuaaliongelmien hoidossa

Onko potilaiden määrällä merkitystä?

Verrattiin ryhmiä 0 vs. 1-5, 0 vs. 6 tai enemmän, 1-5 vs. 6 tai enemmän

- Miespotilaiden kanssa keskustelu oli helpompaa niille, joilla oli 6 tai enemmän seksuaaliongelmaisia potilaita viikossa vs. 0 potilasta (p=0,056)
- Miespotilaiden hoito oli helpompaa, mitä enemmän seksuaaliongelmaisia potilaita viikossa (p=0,002)

Onko potilaiden määrällä merkitystä?

Verrattiin ryhmiä 0 vs. 1-5, 0 vs. 6 tai enemmän, 1-5 vs. 6 tai enemmän

- Naispotilaiden kanssa keskustelu oli helpompaa niille, joilla oli potilaita 6 tai enemmän ($p=0,030$)
- Samoin naispotilaiden hoito oli helpompaa niille, joilla oli potilaita 6 tai enemmän ($p=0,057$)

Mikä puheeksi ottamista vaikeuttaa naislääkäreillä?

- Naislääkärit kokivat seksuaaliasioiden puheeksi ottamista vaikeuttavan:
  - tehokkaan hoidon puute ($p < 0,001$)
  - pelko siitä ettei osaa hoitaa potilaan seksuaaliongelmia ($p < 0,001$)

Mikä puheeksi ottamista vaikeuttaa mieslääkäreillä?

- Mieslääkärit kokivat seksuaaliasioiden puheeksi ottamista vaikeuttavan:
  - Sukupuoleen liittyvät ongelmat (esim. potilas kanssani vastakkaista sukupuolta) ($p=0,034$)

Eri ikäryhmien vertaaminen

- Henkilökohtaiset asenteet ja uskomukset vaikeuttivat puheeksi ottamista 40-49v. verrattuna 27-39v. ($p=0,044$)
- Kokemuksen puute vaikeutti puheeksi ottamista enemmän 27-39v. kuin 50-65v. ($p=0,043$)
- Potilaalla oleva vamma/vammaisuus vaikeutti puheeksi ottamista 50-65v. verrattuna niin 27-39v. kuin 40-49v. ($p=0,041$)

Seksuaalipotilaiden viikoittainen lukumäärä

- Mitä enemmän seksuaaliongelmaisia potilaita, sitä vähemmän puheeksi ottamista vaikeutti:
  - Kokemuksen puute ($p < 0,001$)
  - Koulutuksen puute ($p < 0,001$)
  - Henkilökohtaisesti kokee seksuaaliasioista keskustelemisen vaikeana/kiusallisena ($p = 0,018$)
  - Pelko siitä ettei osaa hoitaa potilaan seksuaaliongelmia ($p = 0,026$)
  - Sukupuoleen liittyvät ongelmat (esim. potilas kanssani vastakkaista sukupuolta) ($p = 0,047$)

Millä menetelmällä seksuaalianamneesi otetaan?

- Avoin keskustelu 87%
- Kyselylomake 4%
- Strukturoitu haastattelu 3%

- Useampaa kuin yhtä menetelmää 5%

- En ota seksuaalianamneesia 12%

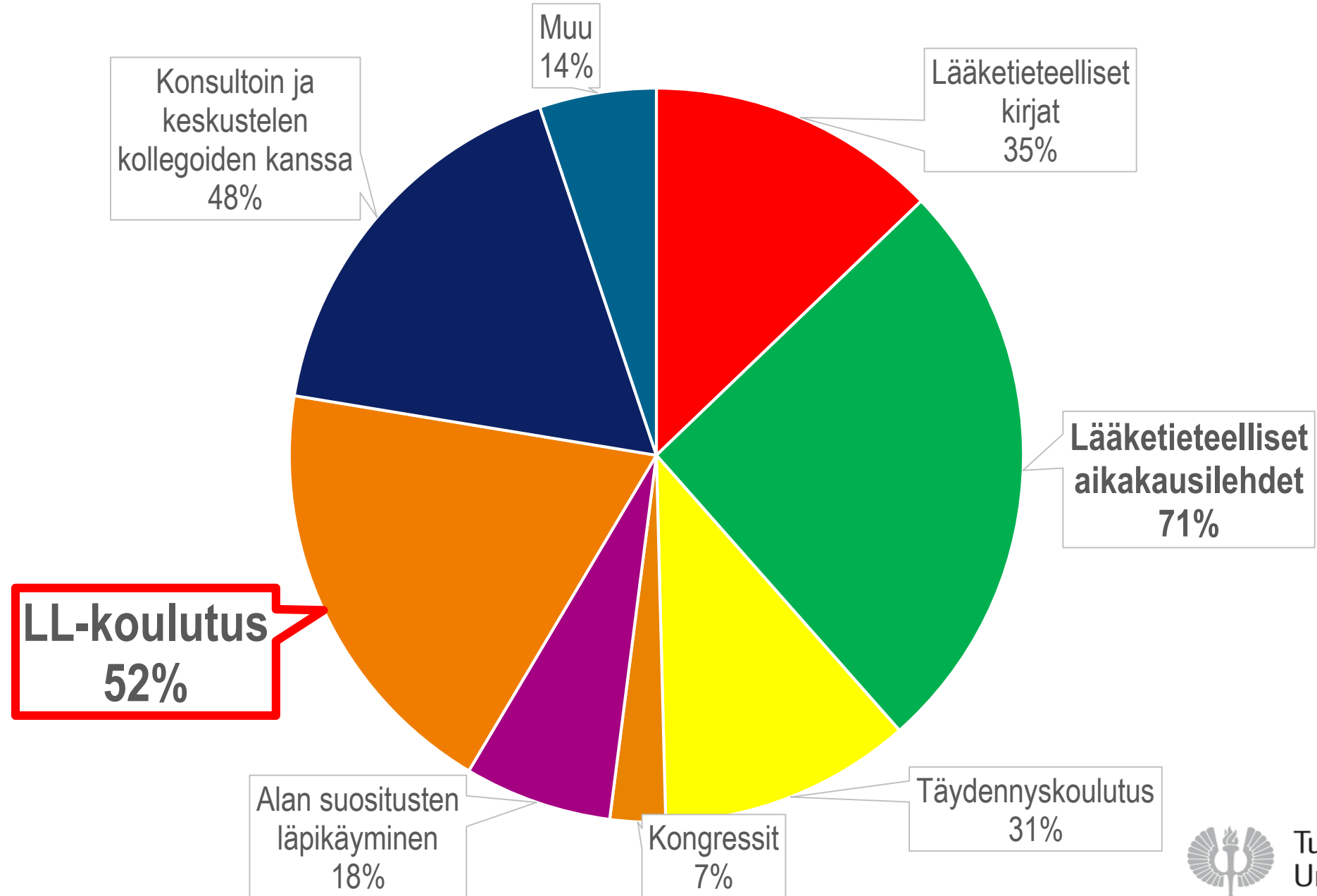

Täydennyskoulutustarve?

Seksuaalilääketieteellinen tieto- ja taitopohja saatu

Perustutkintokoulutuksesta saatu seksuaalilääketieteen osaaminen

- Perustutkintokoulutuksen (LL) seksuaalilääketieteen koulutus koettiin riittämättömänä, 83% (miehet enemmän kuin naiset, $p < 0,001$)
- Lääkärit, joilla oli 1-5 seksuaaliongelmasta potilasta viikossa, kokivat saaneensa perustutkintokoulutuksesta enemmän seksuaalilääketieteen osaamista kuin ne, joilla seksuaaliongelmaisia potilaita 6 tai enemmän ($p = 0,023$)
- Ei eroja ikäryhmissä

Lisää seksuaalilääketieteen koulutusta

- Kaikista vastaajista 88% koki seksuaalilääketieteen koulutuksensa liian vähäisenä
- Miehet toivoivat enemmän lisää koulutusta kuin naiset ($p=0,009$)
- Ne, joilla seksuaaliongelmaisia potilaita oli 0/vko, toivoivat saavansa enemmän koulutusta kuin ne, joilla oli 1-5 potilasta viikossa ($p=0,023$)

Koulutuksen muoto

- Luento-muotoista täydennyskoulutusta, 89%
- Internet-pohjaista koulutusta, 52%

Yhteenveto

- Tk-lääkärit pitävät kykyään keskustella potilaan kanssa seksuaaliasioista hyvänä, potilaan sukupuolesta riippumatta
- Naispotilaan seksuaaliongelmien hoito koetaan miespotilaiden hoitoa vaikeampana
- Lääkäriin iällä oli vain vähän vaikutusta seksuaaliasioiden puheeksi otossa ja hoitamisessa
- Mitä enemmän lääkäriellä oli seksuaaliongelmaisia potilaita, sitä helpompi hänen oli keskustella ja hoitaa
- Suurin osa piti seksuaalilääketieteen osaamistaan heikkona

KIITOS!

Kuvat: Pixabay

sanna-mari.manninen@utu.fi

Turun yliopisto
University of Turku